

O korupčních kauzách na Ukrajině a jak je Ukrajinci řeší

svobodny-svet.cz/o-korupcnich-kauzach-na-ukrajine-a-jak-je-ukrajinci-resi

19. února 2023

PAVEL HOUBA/JAN TOFL

Posledních pár dní na povrch vyplouvají různé korupční skandály ukrajinských úředníků či jiných vysokých činitelů, které mohou otrást důvěrou západních partnerů a ženou vodu na mlýn ruské propagandě. My jsme se korupcí na Ukrajině již věnovali v minulosti, kdy jsme konstatovali, že situace v zemi není ideální. Zmiňovali jsme, že asi do roku 2015 patřila Ukrajina mezi nejvíce zkorumpované země v Evropě, ale poté, co došlo k ruskému obsazení částí Luhanské a Doněcké oblasti a Krymu, se začala situace do jisté míry zlepšovat. Především proto, že západní země začaly na Ukrajině masivně investovat a například podporovat vznik profesionální armády západního vzoru. Spolu s financemi přišly i kontrolní mechanismy, které měly zajistit, že se peníze nebudou ztrácet a opravdu půjdou tam, kam mají.

Bohužel s vpádem Ruska na Ukrajinu došlo k určitému upozadění některých těchto mechanismů a objevila se řada nepoctivců, kteří vrhají stín na ukrajinskou snahu vymanit se ze stereotypu zkorumpované východoevropské země. Avšak musíme uznat, že se korupční kauzy opět dostávají nejen do ukrajinských médií, což je dobře. Je tak vidět, že ukrajinské úřady boj s korupcí nevzdávají a stále jej berou vážně.

Mezi hlavní hybatele vyšetřování bojů se zpronevěrou financí patří Bezpečnostní služba Ukrajiny (SBU), ministerstvo pro rozvoj obcí, území a infrastruktury, Národní rada pro boj s korupcí a protikorupční agentury NABU a SAPO. Ačkoliv část členů těchto organizací po invazi z Ukrajiny uprchla, podle Draga Kose, který se na ukrajinský boj proti zpronevěře financí specializuje, více než 93 % všech protikorupčních úředníků v zemi zůstalo a pokračují ve svěřené práci. Níže si rozebereme některé z aktuálních kauz, které začaly vyplouvat na světlo světa v posledních týdnech a měsících.

Rozsáhlou korupční aféru odhalila společná práce právě SBU a ministerstvo pro rozvoj obcí v kanceláři státního podniku Správa ukrajinských námořních přístavů (AMPU), kde se podle výsledků vyšetřování vedoucí pobočky a dva jeho náměstci dopouštěli organizace nezákonných aktivit mezi roky 2017 a 2018. Podle bezpečnostní služby měli úředníci uměle nadsadit cenu bagrovacích prací v přístavu Južnyj. SBU uvádí, že “státní peníze byly převedeny na účty dodavatele, ale skutečný objem prací neodpovídal dokladům. Ze státního podniku tak bylo vyvedeno více než 90 milionů hřiven (tedy více než 53 milionů Kč – pozn. red.)” Hlavní organizátoři si vyslechli obvinění ze spáchání trestného činu nedbalosti při zaměstnávání podle části 2 článku 367 ukrajinského trestního řádu s možným trestem odnětí svobody na dobu dvou až pěti let a zbavení práva zastávat určité funkce ve státní správě, nebo až tři roky odnětí svobody a pokutou ve výši 250 až 750 násobku nezdaněného minimálního příjmu občanů.

Podle vyšetřování SBU se bývalý šéf Chersonské oblastní správy Gennadij Laguta dopustil nezákonného přivlastnění majetku tím, že na jaře 2022 požádal místní podnikatelku, aby mu k bezplatnému užívání pro “služební účely” poskytla terénní automobil. Později, když byla dotyčná mimo zemi, si jej Laguta za pomoci soukromého notáře nechal přepsat na sebe formou plné moci k neomezenému nakládání s vozem. Podle vyšetřování vůz prodal svému podřízenému a získané prostředky si ponechal, by o den později vůz koupil zpět. SBU zjistila, že podpis podnikatelky na zplnomocnění byl zfalšovaný. Laguta byl obviněn podle části 3 článku 358 ukrajinského trestního řádu (tj. padělání listin, pečeti, razítek a formulářů, či jejich prodej) a části 4 článku 190 (tj. podvod) s možným odnětím svobody až na 12 let a propadnutí majetku ve prospěch státu.

SBU odhalila zpronevěru financí určených na dostavbu a rekonstrukci kasáren v Mykolajivské oblasti. Místo rekonstruovaných kasáren však vojenská oblastní vojenská správa dostala jen neobyvatelný objekt, přičemž finance zmizely. SBU zjistila, že organizátory byli úředníci ministerstva obrany, konkrétně náčelník Hlavního bytového a operačního ředitelství ozbrojených sil Ukrajiny a vysoký důstojník oddělení technického dozoru pro výstavbu kasáren. Podle smlouvy, kterou podepsali, mělo v kasárnách dojít ke generální opravě střechy, vodovodní, elektrické a kanalizační sítě. Práce nebyly dokončeny v plném rozsahu a posádkové budovy tak zůstaly neobyvatelné. Podezřelým bylo sděleno obvinění podle části 2 článku 364 trestního řádu (tj. zneužití pravomoci nebo služebního postavení), podle kterého hrozí dotyčným až 6 let vězení. Finance na přestavbu kasáren byly přiděleny již v roce 2017.

Národní policie podezřívá poradce náměstka ministra obrany Ukrajiny z trestného činu podle části 5 článku 191 trestního řádu (tj. zpronevěra finančních prostředků ministerstva obrany Ukrajiny ve zvláště velkém rozsahu). Náměstek měl podle vyšetřování uzavřít smlouvu s podnikateli na blíže neurčených pracích v hodnotě 1,7

miliardy hřiven, avšak ke splnění zakázky nedošlo. “3. února 2023 zahájili vyšetřovatelé Hlavního vyšetřovacího odboru Národní policie Ukrajiny za operativního doprovodu pracovníků Odboru strategického vyšetřování Národní policie a pod procesním vedením prokurátorů z Generální prokuratury sdělili obvinění poradci náměstka ministra obrany Ukrajiny,” uvedlo tiskové oddělení ukrajinské Národní policie. Vyšetřovatelé dále oznámili, že po vykonání domovních prohlídek podezřívají i vedle náměstka i jednoho z ředitelů firmy. Během domovních prohlídek bylo zabaveno přes 55 milionů hřiven a došlo k zastavení majetku a firemních práv obviněných v hodnotě více než 50 milionů amerických dolarů.

Ukrajinský Státní úřad pro vyšetřování odhalil organizované kupčení s osvědčeními pro osoby podléhající vojenské službě.

Podezřelým je zástupce vedoucího Ústřední lékařské komise zdravotnických sil ozbrojených sil Ukrajiny. U dotyčného úředníka byla nalezena hotovost ve výši 5 milionů hřiven, jejichž původ se zjišťuje. Úřad pro vyšetřování zdokumentoval řadu případů vydání osvědčení o nezpůsobilosti k výkonu vojenské služby za úplatu. V jednom z případů se na podezřelého obrátil známý šéfa charitativní organizace ohledně odjezdu jeho zaměstnance do zahraničí za účelem hledání humanitární pomoci. Úřad uvádí, že “(podezřelý) úředník řekl, že takový odjezd by měl být formalizován vydáním potvrzení o nezpůsobilosti k výkonu vojenské služby, což není pravda. Přislíbil zorganizování tohoto osvědčení za poplatek 5000 amerických dolarů. Obdržel zálohu 2.500 USD a začal připravovat dokumentaci, ale byl odhalen strážci zákona.” Úředníkovi bylo sděleno podezření z porušení části 3 článku 368 ukrajinského trestního řádu (tj. přijetí úplatku) a hrozí mu až 10 let vězení. Státní úřad pro vyšetřování zdůrazňuje, že nejde o ojedinělý případ a slibuje, že bude pokračovat “v systematické práci na zjišťování podobných skutečností.”

SBU odhalila a překazila plán rozkrádání peněz na potraviny pro Obranné síly Ukrajiny. Prostřednictvím mechanismu vytvořeného úředníky jednoho z odborů ministerstva obrany Ukrajiny bylo ukradeno téměř 120 milionů hřiven a jeden z velitelů jednotek v Kyjevské oblasti si navíc přihřál svou polívčičku na jídle vlastních bojovníků za 2,4 milionu hřiven. SBU k tomuto případu uvádí, že “podle vyšetřovacího spisu uzavřeli úředníci jednoho z útvarů MO s vedoucími dvou obchodních struktur dohody o dodávkách velkoobchodních zásilek potravin do míst nasazení vojska.” Podle vyšetřovatelů byly rozpočtové prostředky převáděny na účty podniků, které však ani neměly výrobní základnu a technologické vybavení pro poskytování příslušných služeb. Místo dodávek potravin tak byly alokované finance prostě vyvedeny na účty dotyčných firem. Dvěma z vedoucích těchto podniků bylo oznámeno obvinění z porušení části 5 článku 191 trestního řádu Ukrajiny (tj. přivlastnění, zpronevěra nebo držení majetku skrz zneužití funkce), přičemž zapojení úředníků MO se vyšetřuje.

Vyšetřovatelé oznámili, že ve schématu v Kyjevské oblasti figuroval velitel vojenské jednotky, čtyři jeho podřízení a nejmenovaný podnikatel, kteří ukradli 2,4 milionu hřiven určených na potraviny pro své podřízené. Podezřelým vyšetřovatelé oznámili obvinění podle části 5 článku 191 (tj. přivlastnění, zpronevěra nebo držení majetku skrz zneužití funkce) a části 1 článku 369 (tj. nabídka nebo poskytnutí úplatku).

Bezpečnostní služba Ukrajiny a úřad pro ekonomickou bezpečnost oznámily hlavní účetní státního podniku (zestátněn byl na základě válečného práva 6. listopadu 2022) Ukrtatnafta obvinění ze zpronevěry více než 40 miliard hřiven. Obvinění mají směřovat proti bývalému vedení podniků Ukrnafta a Ukrtatnafta, ve kterých dotyčná účetní figurovala. Vyšetřovatelům se povedlo vypátrat, že se obviněná ukrývala na Zakarpatí v Užhorodské oblasti a bylo jí předáno obvinění. Sice není známo, podle kterého zákona, ale můžeme se domnívat, že jde o článek 191 ukrajinského trestního

řádu, tedy přivlastnění a zpronevěra. Konkrétní článek si odhadovat netroufneme. Dále vyšetřovatelé uvedli, že bylo zjištěno, že Ukratnafta prodávala pohonné hmoty prostřednictvím sítě čerpacích stanic, aniž z nich platila spotřební daň. Příslušné daňové zatížení však bylo zahrnuto v ceně pro spotřebitele. Celkem činí dluh na spotřební dani 605 milionů hřiven. Jedna z firem měla v Dnipru nemovitost, ve které vyšetřovatelé objevili její účetnictví a dokumenty spřízněných podniků a činností. V rámci případu je celkem zdokumentováno 10 případů trestné činnosti, včetně vyvedení velkých zásilek ropných produktů do spřízněných podniků, daňové úniky, vznik dluhů závodů, které vedly ke znehodnocení firemního majetku a umělému snížení jejich ceny za účelem případné levné akvizice.

Protikorupční úřad NABU a organizace SAPO informovaly o ukončení vyšetřování bývalého šéfa Státní daňové služby Romana Nasirova a jeho poradce. Ti jsou podezřelí z úplatku za “služby” spojené s vrácením DPH. Úplatky jsou podle vyšetřovatelů ve výši 5,5 milionu USD a 21 milionů EUR za roky 2015 a 2016. „Vyšetřováním bylo zjištěno, že šéf Státní fiskální služby (2015-2016) obdržel neoprávněný zisk ve výši 5,5 milionu dolarů za poskytnutí vratky více než 540 milionů hřiven společností zemědělského holdingu v srpnu 2015 a více než 21 milionů eur za vrácení téměř 2,7 miliardy DPH za „servisní poplatky“ za období únor 2015 – srpen 2016, což v průměru činilo asi 20 % z částky vrácené DPH,“ uvádí se na stránkách NABU. Část peněz na úplatek byla z vrácené DPH vybrána a převedena na cizí měnu. Vedoucí státní daňové služby obdržel finanční prostředky na účet své vlastní zahraniční společnosti, společnosti blízkých osob a dalších zahraničních společností, které poradce přilákal. Snaha zamaskovat vratky DPH donutila vedoucího daňové služby, aby neposkytoval informace o výši kompenzací jiných podniků, které na ně měly nárok, což vedlo k soudním sporům a povinnosti uhradit z rozpočtu pokuty nejméně ve výši 2 milionů hřiven. Dalším obviněným je Oleg

Bachmaťuk, majitel zemědělského holdingu Ukrlandfarming. Ten je vedle toho podezřelý ještě ze zpronevěry 1,2 miliardy hřiven ze stabilizačního úvěru od VAB Bank.

Je patrné, že Ukrajina má spoustu problémů, a samy vyšetřovací orgány uvádějí, že zdaleka nelze podchytit vše, ovšem je patrná snaha. V zemi se dlouhodobě angažuje např. Protikorupční iniciativa Evropské Unie (EUACI) i zástupci amerických organizací, které dohlížejí na přerozdělování poskytovaných financí a náležitě plnění závazků.

Výše popsané odhalené zločiny nezůstaly bez odezvy ani v nejvyšším ukrajinském vedení. Oleksij Arestovič, jeden z nejbližších poradců ukrajinského prezidenta Zelenského, nebo přímo ministr obrany Oleksij Reznikov prý skončili, respektive byli odvoláni právě kvůli skandálům spojeným s ministerstvem obrany, konkrétně s předraženými zakázkami a zpronevěrou svěřených prostředků u vysokých činitelů – ačkoliv se lze domnívat, že nebyli za tyto zločiny odpovědní. Čerstvé informace ovšem hovoří o tom, že Reznikov na svém postu ještě nějakou dobu zůstane, protože ukrajinská vláda nechce na obraně dělat změny. Hlavním důvodem je tvrzení západních i ukrajinských tajných služeb, že Rusko chystá v nejbližších dnech velké ofenzivní operace.

V současné době tato práce samozřejmě není jednoduchá kvůli válečnému stavu. Vyšetřovací orgány mají bezpochyby plné ruce práce a spoustu věcí lze skrýt ve stínu války, neboť jak známo, příležitost dělá zloděje. Korupce a kupčení se všemožnými výhodami se objevuje po celém světě, ale na Ukrajince teď hledí celý civilizovaný svět. Je dobře, že se jim v těchto snahách rozhodli západní spojenci pomoci a zapojili do procesu i své kontrolní orgány a mechanismy. I tak ale ještě Ukrajinu čeká dlouhá cesta.

| [Pavel Houba / Jan Tofl](#)

■ ■ ■ ■ ■ (6 votes, average: **3,33** out of 5)

>> Podpora

Svobodný svět nabízí všechny články zdarma. Náš provoz se však neobejde bez nezbytné finanční podpory na provoz. Pokud se Vám Svobodný svět líbí, budeme vděčni za Vaši pravidelnou pomoc. Děkujeme!

Číslo účtu: 4221012329 / 0800

>> Pravidla diskuze

Než začnete komentovat článek, přečtěte si prosím pravidla diskuze.

>> Jak poslat článek?

Chcete-li také přispět svým článkem, zašlete jej na e-mail: redakce (zavináč) svobodny-svet.cz. Pravidla jsou uvedena [zde](#).

-

Denny napsal:

19/02/2023_17:46

Autoři na Ukrajině NIKDY nebyli ! Jinak by takové nesmysly, pakliže se nemá zamaskovat skutečný stav NIKDY nenasali. Skutečnost, že největší exodus lidí nebyl za války, ale daleko před ní a proč? Zdrhá kdo může, UKR je rozkradená a bez dolarových úplatků si tam ani A začíná to hned na UKR/SK hranicích a pak to cestuje s vámi dál a dál. Na UKR už NIKDY!! Mimochodem najděte si výpověď ternéra ostřelovačů. „Na kafičko“ chtějí totiž úplně všichni! A čím v hierarchii UKR výše tím více.

Odpovědět

-

Vajo napsal:

19/02/2023_17:49

Tak to jsem fakt nečekal. Ukrajina jako největší bojovník proti korupci. S čím přijdou příště?

Odpovědět